

Riku Korhonen: Lääkäriromaani (an extract)

Synnyin vuonna 1972 kaksilapsiseen keskiluokkaiseen perheeseen, jossa vanhempien poliittiset mielipiteet ilmensivät syvää kiintymystä epäpoliittiseen elämäntapaan.

Isäni on laukaalaisen maanviljelijän vanhin poika, joka muutti yhdeksäntoistavuotiaana Turkuun opiskelemaan ja valmistui sääntillisten opintojen jälkeen lääkäriksi vuonna 1968. Seitsemänkymmentäluvun puolivälissä hän sai lastentautien erikoislääkärin oikeudet. Hän on sukunsa ensimmäinen akateeminen ja tuntee yhä kiitollisuutta koulunkäynnistään. Mitä vastaan hän olisi nuorena miehenä noussut? Minkä puolesta? Talous ja politiikka olivat etäällä ja hahmottomia, yhteiskuntaan asti ei navetan vintiltä nähnyt. Läheistä isänperintöä olivat maa, metsä ja taivas, jotka eivät yhtä säyseää laukaalaispoikaa kavahtaneet.

Isän puheista olen ymmärtänyt, että hänen lapsuudenkotinsa hauras aatteellisuus oli sekoitus juhlapyhinä tirskahdellen tunnustettua herranpelkoa ja vuoroin omahyväiseen kotiseurakkauteen ja maailman vieroksumiseen taipuvaista alkioalaisuutta, jotka molemmat unohtuivat, kun viinapullo avattiin ja ruvettiin puimaan tärkeitä asioita, tehtyjä töitä, laihon kasvua, sotaa ja riistaonnea. Turun kaduilla kävellessään isä näki jättävänsä taakseen sukunsa vainiot ja maatalousyhteisön liikkumattomuuden. Hän tunsu, ettei kumouksia kaivattu, että vaivalloisesti karttuva tieto oli varmin tie mielenkiintoisempaan ja parempaan maailmaan.

Äitini on syntyperäinen turkulainen, menestyneen lihakauppiasperheen omapäinen tytär, joka tuotti ailahtelevilla rakkaussuhteillaan vanhemmilleen murhetta. Joulun 1966 alla isä näki hänet kauppahallissa ojentamassa palvilihapakettia tiskin yli. Köyhä isä alkoi laittaa rahaa syrjään ja asioida hallissa useammin kuin hänellä olisi ollut varaa.

Kevättalvella isä pyysi äitiä kahville. He istuivat Humalistonkadun Aschanilla. Äiti alkoi pelätä, että muuten niin miellyttävä isä oli hänelle liian järkevä. Hymyilevä isä kertoi viettäneensä

opiskelun alkuaikoina yksinäisiä iltoja hengitystä pidättäen ja ottaen sekuntikellolla aikaa. Hän oli yrittänyt ennätystä. Kerran hän oli pyörtynyt kello kädessä.

Äiti katsoi isää ja mustavalkoisia Marimekon verhoja tämän takana ja ajatteli, että isässä oli sittenkin mieheltä vaadittavaa iloista hulluutta, hienovaraisessa muodossa tosin. Äiti tunsi sisällään rauhan. Ehkä hänen rakkaussotkunsu olivat olleet kapinaa varsinaissuomalaisen yrittäjäperheen rasvanäppistä materialismia vastaan, romanttisen hengen ristipistoja leikkelekaupan pikkuporvarilliselle pohjakankaalle. Isän kanssa hän tunsi olevansa kahden. He kumartuivat toisiaan kohden, maailman humussa sekoittuivat musta ja valkoinen, jin ja jang, liha ja henki, eikä sen monimutkaisempia soidinmenoja tarvittu. He rakastuivat, avioituivat ja saivat vuonna 1970 sisareni Johannan, joka on perinyt äidin itsepäisen luonteen. Johanna väittää äidin ja isän liiton kestäneen yksinkertaisesta syystä: Aina kun isä palasi matkoilta, hän halusi ensimmäiseksi halata äitiä. Sitten hän antoi meille pennuille tuliaiset ja ajoi meidät pihalle.

Mikäli vanhempiemme liitossa on vuosikymmenten myötä riehunut tuhoisia intohimoja, he ovat suojanneet minut ja sisareni niiltä. Me vartuimme ja näimme isän nuortuvan perhoa heittäessään ja äidin polvistuvan kasvimaalle hellyys kasvoillaan. Tässä katkerien isäsuhteiden maassa tunnen oloni osattomaksi. Tiedän tyrehdyttäneeni monta kapakkakeskustelua sanomalla: Minun isäni on hyvä mies. Hänen pitkänhuiskean hahmonsu hyväksyvässä varjossa on vaikea lietsoa itseään oidipaaliseen raivoon. Korkeintaan voin syyttää, että ammatillisista syistä hän osoitti kasvuvuosiinani tuskallisen tiivistä mielenkiintoa kivisteni kehitystä kohtaan. Tai voin väittää hänen olleen suhteessaan minuun niin ylivoimaisen ymmärtäväinen, että jäin itselleni käsittämättömäksi.

Kun äiti oli alkanut odottaa minua, isä oli myynyt vanhan autonsa, pienen punaisen Fiatin, ja ostanut valkoisen Ladan. Kuljin ensimmäisen automatkani tammikuussa 1972 keskussairaalan synnytysosastolta kotiin. Isä ajoi, minä nukuin äidin sylissä aavistamatta, mitä talvi tai kärsimys on.

Suomalaiset ovat puineet liikaa 60- ja 70-lukujen poliittisia pikaromanssejaan. Markkina-arvon ja maksutaseen aika on synnyttänyt tylsän tunnustuksellisen lajityypin: katuva taistolainen tv-studiossa klo 21:10. Heidän kostuneet silmänsä kavaltavat heidät – hauskaa on ollut. Jokaiselle suodaan yksi ihana nuoruus, jonka ylle kohoaa huojuva näyttelypaviljonki nimeltä ihmiselämä.

Politisoituneen sukupolven lasten erästä yhteistä kokemusta on käsitelty vähän ja epärehellisesti. Vuosia sitten näin tv-dokumentin, jossa Lada-lapset muistelivat persoonalliseksi väitettyä autoa nostalgisen lämpimästi. Minusta dokumentti oli itäautohäpeän historian vääristelyä.

Kun perheemme teki kesälomamatkoja Keski-Suomen suvun luo, helteessä lämmenneen muoviverhoilun haju sai minut ja Johannan oksentamaan. Pimeillä talviteillä kuuntelin venäläisen voimansiirron alkeellista jylinää vihan vallassa. Valvoin öisin ja mietin, miten saisin isän ostamaan kunnan auton. Ellei hän vaihtaisi autoa, halusin kuolla.

Aloitin ensimmäisen luokan syksyllä 1979. Minulla oli edellytykset pärjätä peruskoulun pudotuspelissä, olin nopeaälyinen, kauniskasvoinen, urheilullinen ja hyvä tappelamaan. Heikoin kohtani oli isän auto. Tiesin, että sitä käytettäisiin minua vastaan.

En ymmärtänyt, miksi isä halusi ajaa Ladalla. Hän ei uskonut kommunismiin. Hän oli erikoislääkäri, kyllä hänellä olisi ollut rahaa kunnan autoon. Selailin hänen *Tekniikan Maailmojaan* ja osoitin kuvia: Metallinharmaa Volvo. Taunus on hyvä auto. Toyota Carina tehdään Japanissa asti. Isä näki näiden yritysten läpi. Yhä uudestaan haaveeni ihmisarvoisesta elämästä haaksirikkoutuivat järkevien perusteluiden matalikolle:

– Hintaluokassaan Lada on paras.

Isän autoiluun liittyi yksityiskohta, joka teki pihan pojista erityisen pilkallisia. Isä käytti nahkaisia ajohansikkaita, joissa ei ollut sormia ja jotka kiristettiin ranteesta remmillä. Sellaiset olisivat sopineet James Bondille hänen kaahatessaan *Kultasormessa* Aston Martinilla. Isä sanoi, että niillä sai varman otteen ratista. Töihin lähtiessään hän teki aina samoin. Hän avasi kuljettajan oven, heitti salkkunsä sisään, veti auton vierellä hanskat käteensä, kiristeli remmejä huolellisesti, istui autoon ja ajoi pois.

Kaikki tämä, ja alla oli Lada.

Kerran hän vei minua nappulaliigan harjoituksiin. Nurmikkoa ajava talonmies katseli, kun isä kiristi auton vierellä hanskojaan. Tarkkaa touhua toi itäautoilu, talonmies sanoi. Isän vain hymyili hänelle ja nyki remmejä kuin valmistautuisi operoimaan jonkun sydäntä. Isän kädet näyttivät hanskoissa ilkeän vammaisen käsiltä.

Kesällä 1982 muutimme kaupungin toiselle puolelle omakotitaloon. Pääsin muuttoautoon kahden haalarimiehen väliin. Vilkutin ohjaamon korkeudesta entisille ystäväilleni. Tunsin heidän kasvojensa ja nimiensä pyyhkiytyvän pois. Syksyllä aloittaisin uudessa koulussa. Koska asuisimme omakotialueella, koulussa ei välttämättä kuultais isän autosta. Ehkä hän jopa vaihtaisi sen nyt, kun meillä oli oma pieni uima-allas.

Elokuussa isä tuli iloisena kotiin ja pyysi perheen ulos. Pihalla seiso i uusi valkoinen Lada. Se näytti samalta kuin vanha. Mykistyi raivosta. Menin sisään, nousin portaat ja paiskasin huoneeni oven kiinni. Makasin sängyllä vedet silmissä ja etsin pulssia ranteestani. Kauheimmalta tuntui, että isä näytti niin iloiselta. Kuin hän olisi oikeasti iloinnut.

Ensimmäisenä uuden koulun päivänä satoi. Kieltäydyin isän kyydistä ja kävelin lämpimässä loppukesän tihkussa. Istuin luokassa uudenjäykät Adidas Jaguarit jalassa ja katselin

luokkatovereitani, mietin kenestä tulisi ystävä, kehen rakastuisin ja ketä oppisin vihaamaan. Mukava miesopettaja pyysi jokaista vuorollaan nousemaan ja esittäytymään, koska luokassa oli kolme uutta oppilasta. Esittäytymiset olivat lyhyitä ja ujoja. Kun tuli minun vuoroni, kerroin jännittyneellä äänellä kuka olin, mistä tulin ja mitä mielelläni tein. Yritin muistaa, mitä muuta minusta saattoi sanoa. Näin tyhjällä tiellä kulkevan suuren mustan auton, jonka kromattu keula välähti auringossa. Sen liikkeessä oli leveäteräisellä tussilla piirretyn viivan vakautta. Sanoin: *Mun isä aikoo ostaa Chrysler New Yorkerin*. Hiljaisuus oli suopeaa. Opettaja nyökkäsi. Istuin alas ja tunsin poskieni lehahtaneen kuumiksi. Olin hetken iloinen kuin olisin kaatanut vihollisen dominojonon.